

DE GROENE AMSTERDAMMER

Kunst & Cultuur Kunst:
Levi van Veluw

De schepper

Koen Kleijn
3 april 2024 –
verschenen in nr. 14

Levi van Veluw, *Labyrinth of Memories*
© Peter Tjihuis

De grote werken van Levi van Veluw, tentoongesteld in Singer Laren, gaan niet vergezeld van verklarende teksten. De kunstenaar wil dat liever niet (‘wat het betekent, dat moeten mensen er zelf uithalen’) en dat is prettig, want presentaties van kunstwerken worden nogal eens door over-behulpzame conservatoren vastgemetseld met jip-en-janneke-cement, wat de kijker zijn vrijheid ontnemt.

Dit is een overzichtstentoonstelling in zes zalen, met een paar flinke werken die Van Veluw eerder toonde en grote installaties die speciaal voor de gelegenheid zijn vervaardigd. Van Veluw koos ook ‘intuïtief’ werken uit de vaste collectie van Singer, die de producties vergezellen, en producties zijn het: grotten, mijnen, lithoteken, kunstkamers, zaalhoge blauwe kristallen, grote dingen waar je in kunt staan, doolhoven, spookhuizen, u zegt het maar. De grootste daarvan is *Labyrinth of Memories*, een ‘obsessief en zaalvullend slotstuk’, volgens het museum, en het is ook werkelijk een kolossaal werk, een slakkenhuislabyrint met een verbijsterende hoeveelheid materiaal. Wie er binnegaat verdwijnt.

Na het bezoek aan de grote duistere installatie *The Relativity of Matter* van Van Veluw in Marres, Maastricht, in 2015, schreef ik dat de onderdompeling in het schouwspel in de duisternis van grote klasse was, en van grote kracht. Er waren geen titels, er was geen opgelegd verhaal; er was een opeenvolging van donkere ruimtes, de één nog indrukwekkender vormgegeven dan de andere. Een poging tot verklaring zou het effect verminderen, dacht ik. Dat is hier ook zo.

Ik kan best wat dingen bedenken, natuurlijk, zaken die u ook wel zullen opvallen. De meeste werken, tweedimensionaal en driedimensionaal, hebben een hokjesstructuur, zoals je die wel in de scheepsbouw ziet, dat raster aan de binnenkant van de scheepswand dat de constructie stijf en stevig houdt. Als de onzichtbare mijnwerker in *Beyond Matter* de indigoblauwe kamer in de aarde heeft uitgehakt stuit hij ook daar op zo’n rooster. Het houdt kennelijk de planeet bijeen. Het levert mineralen, indigo, lapis lazuli, in ordelijk verband. Ik zou iets kunnen zeggen, misschien, over die alternatieve, onderliggende werkelijkheid, die hangt naar erts en kristal, naar delfstoffen in een lithotheek, een periodiek systeem van eigen makelij. Of dat zin heeft? ‘Er is alleen dat universum van Van Veluw, een werk dat zijn voltooiing vindt in de aanwezigheid van de bezoeker’, schreef ik in 2015, en ik blijf erbij.

In het hart van het labyrint bevindt zich in een hoge okergele ruimte het slakkenhuis, met duizenden zelfportretten in klei in verschillende stadia, in stellages langs de wand en in hopeloze hopen op de grond. De verzameling reikt hoog boven het hoofd en diep onder de voeten. Ernaast is een kamertje, waar een bonzende hartslag klinkt en een video toont hoe een nerveuze kunstenaar uit een bonk klei nóg zo’n portret maakt, nóg een Golem, nog een mens naar Zijn Gelijkenis. Hij is het, de schepper, de maker, de demiurg. Wij zijn toeschouwers.

Levi van Veluw, *Labyrinth of Memories* is tot en met 25 augustus te zien in [Singer Laren](#)

Uit: *De Groene Amsterdammer* van 3 april 2024

www.groene.nl/2024/14